

پیش‌ها و پانچ‌ها

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر منصوب‌ها شیخ خیرالدين حفظه الله تعالى

موضوع:

۱. احکام؛ مسائل مستحدثه (نوید)
۲. احکام؛ مشاغل و مکاسب حرام

بسم الله الرحمن الرحيم

پرسش

نویسنده: رحمان

تاریخ: ۱۳۹۷/۴/۲۰

أتانازی در زبان یونانی به معنای «مرگِ خوب» است و در اصطلاح، شرایطی است که در آن، بیمار بنا به درخواست خودش به صورت طبیعی و آرام بمیرد. کسانی که در شرایط این نوع از مرگ قرار دارند، بیشتر بیماران لاعلاج هستند یا کسانی که از یک بیماری شدید روحی (اختلال افسردگی اساسی و ...) رنج می‌برند و با رضایت خود، از افرادی مثل پزشکان معالج یا پرستاران یا افراد خانواده‌ی خود می‌خواهند که به آن‌ها در مردن کمک کنند. توقف روند درمان یک بیمار، قطع سِرْم و تغذیه و ریدی، قطع اکسیژن، جلوگیری از دیالیز و جدا کردن فرد از دستگاه‌های حمایتی ارگان‌های حیاتی، همچنین دادن داروهای مسکن با دوز بالا که موجب کاهش هوشیاری و تسریع مرگ می‌شوند، از روش‌های أتانازی به حساب می‌آیند. نظر اسلام در این مورد چیست؟

پاسخ

تاریخ: ۱۳۹۷/۴/۲۵

خودکشی در اسلام از بزرگ‌ترین گناهان است؛ چنانکه خداوند با تأکید و اطلاق از آن نهی کرده و فرموده است: «وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ»^۱؛ «و خودتان را نکشید» و فرموده است: «وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ»^۲؛ «و خودتان را با دستانتان به هلاکت نیندازید» و فرموده است: «يُهْلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ»^۳؛ «خودشان را هلاک می‌سازند» و این در حالی است که کسی از روی خوشی به آن دست نمی‌زند، بلکه در شرایط بسیار بد و ناگوار به آن دست می‌زند و از اینجا دانسته می‌شود که نزد خداوند، شرایط بسیار بد و ناگوار مجوزی برای خودکشی محسوب نمی‌شود. اساساً

۱. النساء / ۲۹

۲. البقرة / ۱۹۵

۳. التوبة / ۴۲

«صبر» در اسلام برای چنین شرایطی واجب شده؛ چنانکه فرموده است: ﴿وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ ۗ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ﴾؛ «و هرآینه شما را به چیزی از ترس و گرسنگی و کاستی مال‌ها و جان‌ها و محصولات می‌آزماییم و صابران را بشارت بده»، در حالی که خودکشی منتهای بی‌صبری است. از این رو، کمک کردن به کسی که قصد خودکشی دارد، اعانت بر گناه و تعدی است و کشتن او با خواست خودش، قتل عمد محسوب می‌شود که شیطان در نظر پیروانش زینت داده است تا آنان را به سوی هلاکت سوق دهد، در حالی که خداوند از آن بازداشته و فرموده است: ﴿وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ ۖ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾؛ «و یکدیگر را بر نیکی و تقوا اعانت کنید و یکدیگر را بر گناه و تعدی اعانت نکنید و از خداوند بترسید؛ چراکه عقاب خداوند شدید است» و فرموده است: ﴿وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ﴾؛ «و کسی که خداوند محترم داشته است را نکشید مگر به حق»؛ همچنانکه از کشتن فرزندان به خاطر تنگدستی - که می‌تواند نمونه‌ای از اتانازی باشد - نهی کرده و فرموده است: ﴿وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ مِنْ إِمْلَاقٍ ۖ نَحْنُ نَرْزُقُكُمْ وَإِيَّاهُمْ﴾؛ «و فرزندان را به خاطر فقر نکشید، ما شما و آن‌ها را روزی می‌دهیم» و فرموده است: ﴿وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ خَشْيَةً إِمْلَاقٍ ۖ نَحْنُ نَرْزُقُهُمْ وَإِيَّاكُمْ ۚ إِنَّ قَتْلَهُمْ كَانَ خِطْئًا كَبِيرًا﴾؛ «و فرزندان را از بیم فقر نکشید، ما آن‌ها و شما را روزی می‌دهیم، هرآینه کشتن آن‌ها گناهی بزرگ است»؛ همچنانکه در سنت از آن نهی شده و به عنوان نمونه، آمده است: «إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ التَّقَىٰ هُوَ وَالْمُشْرُكُونَ فَاقْتُلُوا، فَلَمَّا مَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ إِلَى عَسْكَرِهِ وَمَالَ الْآخَرُونَ إِلَى عَسْكَرِهِمْ وَفِي أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ لَا يَدْعُ لَهُمْ شَادَّةً وَلَا فَادَّةً إِلَّا اتَّبَعَهَا يَضْرِبُهَا بِسَيْفِهِ، فَقِيلَ: مَا أَجْزَأُ مِنَّا الْيَوْمَ أَحَدٌ كَمَا أَجْزَأُ فَلَانٌ! فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: أَمَا إِنَّهُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ! فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ: أَنَا صَاحِبُهُ! قَالَ: فَخَرَجَ مَعَهُ كُلَّمَا وَقَفَ وَقَفَ مَعَهُ وَإِذَا أَسْرَعَ أَسْرَعَ مَعَهُ، قَالَ: فَجَرَحَ الرَّجُلُ جَرْحًا شَدِيدًا، فَاسْتَعْجَلَ الْمَوْتُ، فَوَضَعَ نَصْلَ سَيْفِهِ فِي الْأَرْضِ وَذُبَابُهُ بَيْنَ ثَدْيَيْهِ، ثُمَّ تَحَامَلَ عَلَى سَيْفِهِ فَقَتَلَ نَفْسَهُ، فَخَرَجَ الرَّجُلُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ! قَالَ: وَمَا ذَاكَ؟ قَالَ: الرَّجُلُ الَّذِي ذَكَرْتَ أَنِفَا أَنَّهُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ، فَأَعْظَمَ النَّاسُ ذَلِكَ، فَقُلْتُ: أَنَا لَكُمْ بِهِ، فَخَرَجْتُ فِي طَلَبِهِ، ثُمَّ جَرَحَ جَرْحًا شَدِيدًا، فَاسْتَعْجَلَ الْمَوْتُ، فَوَضَعَ نَصْلَ سَيْفِهِ فِي الْأَرْضِ وَذُبَابُهُ بَيْنَ ثَدْيَيْهِ، ثُمَّ تَحَامَلَ عَلَى سَيْفِهِ فَقَتَلَ نَفْسَهُ! فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ عِنْدَ ذَلِكَ:

۱. البقرة / ۱۵۵

۲. المائدة / ۲

۳. الإسراء / ۳۳

۴. الأنعام / ۱۵۱

۵. الإسراء / ۳۱

إِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ عَمَلًا أَهْلُ الْجَنَّةِ فِيمَا يَبْدُو لِلنَّاسِ وَهُوَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ عَمَلًا أَهْلُ النَّارِ فِيمَا يَبْدُو لِلنَّاسِ وَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ^۱؛ «رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم و مشرکان (در یکی از غزوه‌ها) با هم رویارو شدند و به جنگ پرداختند، پس رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم به سوی لشکر خود برگشت و دیگران هم به سوی لشکر خود برگشتند و در اصحاب رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم مردی بود که هیچ گروه و دسته‌ای از مشرکان را نمی‌گذاشت مگر اینکه در پی آن می‌رفت و با شمشیرش آن را می‌زد، پس (اصحاب رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم او را ستودند و) گفتند: هیچ یک از ما امروز آن طور که فلانی کفایت کرد، کفایت نکرد! پس رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: بدانید که او از اهل آتش است! پس مردی از قوم گفت: من سر از کار او در می‌آورم! پس به همراه او بیرون رفت و هر بار که او می‌ایستاد با او می‌ایستاد و هر بار که او می‌شتافت با او می‌شتافت، تا اینکه او به سختی مجروح شد، پس (از شدت درد) برای مرگ عجله کرد و دسته‌ی شمشیرش را در زمین و لبه‌ی آن را بر روی سینه‌اش گذاشت، سپس خود را بر شمشیرش انداخت و خود را کشت، پس آن مرد به نزد رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم برگشت و گفت: من شهادت می‌دهم که تو رسول خدا هستی! آن حضرت فرمود: موضوع چیست؟ گفت: مردی که به تازگی گفتی از اهل آتش است، مردم تعجب کردند، پس گفتم: من شما را درباره‌ی او کفایت می‌کنم! پس در پی او رفتم تا اینکه به سختی مجروح شد، پس (از شدت درد) برای مرگ عجله کرد و دسته‌ی شمشیرش را در زمین و لبه‌ی آن را بر روی سینه‌اش گذاشت، سپس خود را بر شمشیرش انداخت و خود را کشت! اینجا بود که رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: گاهی انسان در نظر مردم کار اهل بهشت را انجام می‌دهد، در حالی که از اهل آتش است و گاهی انسان در نظر مردم کار اهل آتش را انجام می‌دهد، در حالی که از اهل بهشت است! بی‌گمان این حدیث بر جهنمی بودن آنانازی در نظر رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم دلالت دارد؛ چراکه مرد مذکور در اثر شدت جراحت و برای رهایی از درد و رنج، به مرگ خود شتاب داد و رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم او را به خاطر این کار از اهل جهنم دانست.

بنابراین، پزشکان، پرستاران و خانواده‌ی کسانی که به خاطر بیماری یا مشکلات دیگر مایل به خودکشی هستند، باید آن‌ها را به صبر توصیه کنند و به بهبود شرایط در پرتو رحمت بی‌کران الهی امیدوار سازند و به استفاده از فرصت باقی مانده برای توبه، استغفار و جبران مافات تشویق نمایند، نه اینکه از هوای نفس آن‌ها پیروی کنند و چیزی را از آن‌ها بگیرند که خود به آن‌ها نداده‌اند. بی‌گمان هر دقیقه از عمر فرصتی برای آموزش است و کسی حق ندارد که آن را از خود یا دیگری بگیرد. به علاوه، کشتن خود یا دیگری برای رهایی از رنج دنیا، گرفتار کردن خود و دیگری به رنج آخرت است

۱. صحیح البخاری، ج ۳، ص ۲۲۶؛ صحیح مسلم، ج ۱، ص ۷۴

که بسیار بدتر و ناگوارتر از رنج دنیاست و با این وصف، تنها کسانی به آن دست می‌زنند که به آخرت
باور ندارند و می‌پندارند که با مرگ نابود می‌شوند.

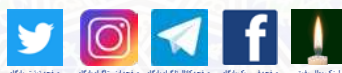

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر منصوب‌هاشمی خراسانی
مجلسین ایالتی و خبرگزاری‌ها

www.alkhorasani.com

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر منصوب‌هاشمی خراسانی حفظه الله تعالى

* لطفاً بر روی لینک مورد نظر خود کلیک کنید.